

Nr 300.

Av herr **Carlson** i Herrljunga, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av vissa §§ i förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.

I proposition nr 185 till årets Riksdag föreslår Kungl. Maj:t bland annat sådan ändring i nu gällande förordning om kommunalstyrelse på landet, att bolag ej må få utöva rösträtt å kommunalstämma i andra fall, än då ärendet angår endast i mantal satt jord.

Detta reformkrav har ju länge stått på dagordningen och torde därför komma att mottagas med stor tillfredsställelse från olika håll. Särskilt i vad reformen avser politiska och kommunala val. Lite var inser numera och medgiver också, att personlighetsprincipen i dessa fall bör utgöra grundvalen för rösträtts utövande. Men något annorlunda ställer sig dock saken, då det gäller den kommunala förvaltningen och särskilt vid bestämmande av utgifts- och inkomststat för kommunen, liksom ock vid tillfällen, då anslag äskas och skola beslutas för olika ändamål. Då vill det synas mig, som om billighet och rättvisa bjuda, att rösträtt fortfarande såsom hittills jämväl må utövas av bolag inom kommun, till vilket det samma betalar utskylder. Ett upphävande av denna bolags rätt skulle med säkerhet bliva till stor skada och men för många av vårt lands kommuner och få de mest ödesdigra följder. Vi ha i vårt land ett stort antal kommuner, uti vilka bolag äro så att säga dominerande. Och detta inte minst då det gäller att betala till kommunens utgifter. Den väsentligaste delen av kommunens skattebörda vilar på bolaget eller bolagen, och de övriga skattebetalande personerna känna ringa eller inget tryck av densamma. Det vore väl ändå bra oegentligt för att icke säga orättvist, om dessa stora skatteobjekt under sådana förhållanden icke skulle få lov med sina röster utöva medbestämmanderätt över kommunens inkomster och utgifter.

Man skulle ju kunna tänka sig fall i framtiden — för den händelse Kungl. Maj:ts förslag i denna del bliver upphöjt till lag — då i en kom-

mun de röstberättigade, med tanken på bolagets eller bolagens starka axlar att bära skattebördor, besluta i strid med bolagets önskan utförandet av ett företag, vars verkställande kräver stora utgifter. Man får tillstånd upptaga ett större amorteringslån, och allt ser i början så ljust och lovande ut. Men bolaget, som icke ville vara med om detta företag, finner med sin fördel förenat att förlägga sin verksamhet till annan kommun, något som väl ingen lär kunna förhindra, och kommunens fysiska skatteobjekt få stå där med sin stora skuld, och det är ju inte ur vägen antaga, att säkerligen även en stor del av dessa följa bolagets exempel att ur den skattetyngda kommunen avflytta. Frågan blir då denna: Hur skall det sedan bliva för en dylik kommun?

Det är dylika fall jämte åtskilligt annat jag befarar den föreslagna reformen skulle framkalla, och därför synes mig Kungl. Maj:ts förslag i denna del ej böra av Riksdagen biträdas.

På grund härav och med anledning av det anförda får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition, nr 185, i vad den avser förordning om kommunalstyrelse på landet, att bolag må medgivas rösträtt å kommunalstämma, då kommunens utgifts- och inkomststat bestämmes, liksom också då, när äskade anslag till olika ändamål skola beslutas.

Vederbörande utskott torde vidtaga de redaktionella förändringar i kungl. förslaget, som bli en följd av mitt yrkande.

Stockholm den 12 april 1913.

Herm. Carlson.